

İSLÂM'DA BARIŞ VE KARDEŞLİK*

Eüzü bi'llâhi mine'ş-şeytâni'r-racîm.

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

El-hamdü li'llâhi rabbi'l-âlemîn... Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidinâ muhammedin ve âlihî ve sahibihî ve men tebiahû biihsânin ilâ yevmi'd-dîn. Emmâ ba'd. Fekâle'n-nebiyyü SAS:

Muhterem kardeşlerim!

Allah'ın selâmı rahmeti, bereketi, ihsanı ve ikramı dünyada ve âhirette cümlenize nasib ve müyesser olsun... Rabbimiz Teâlâ ve Tekaddes Hazretleri ibadetlerimizi, taatlerimizi kabul eylesin...

Bugün mübarek cuma günüdür. Peygamberimiz SAS Hazretleri'nin bazı hadis-i şeriflerini okuyup izah etmek istiyoruz.

Dersimize başlamadan önce, Peygamber SAS Efendimiz'in rûhu pâkine hediye olsun diye; onun cümle ashâbının, etbâının, ahbâbının ruhlarına hediye olsun diye; Hz. Âdem Atamız AS'dan bugüne kadar gelmiş geçmiş enbiyâ ve mürselîn, evliyâullah u mukarrebînin ruhlarına hediye olsun diye;

Sâdât ve meşâyih-i turuk-u aliyyemizin, mürşidlerimizin, ulemâ-i muhakkıkîn ve verese-i nebî din büyüklerimizin ruhlarına hediye olsun diye; ve âhirete göçmüş olan

* Bu konuşma; Merhum Dr. Metin Erkaya tarafından, titizlikle çalışılarak metne dönüştürülmüştür. Mekanı Cennet olsun.

cümle geçmişlerimizin, yakınlarımızın ve sevdiklerimizin ruhlarına hediye olsun diye; hâssaten biraz sonra cenaze namazı kılınacak olan meyyitenin ruhuna hediye olsun diye; bizim de âhîret saadet ve selâmetine ermemize vesile olması için bir Fâtîha, üç İhlâs-ı Şerif okuyup öyle başlayalım, buyurun!

.....

a. Kendisi İçin Sevdiğini Kardeşi İçin de Sevmek

Sevgili kardeşlerim!

Buhârî ve Müslim'in (Rh.A), Enes RA'dan rivayet ettiklerine göre Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹

لَا يُؤْمِنُ أَحَدُكُمْ حَتَّىٰ يُحِبَّ لِأَخِيهِ مَا يُحِبُّ
لِنَفْسِهِ

(حم.ق.ت.ن.ه. عن أنس)

(Lâ yû'minü ehadüküm hattâ yuhibbe li-ahîhi, mâ yuhibbü linefsihî) “Sizden biriniz iman

¹ Buhârî, *Sahîh*, c.I, s.21, no:12; Müslim, *Sahîh*, c.I, s.158, no:64; Tirmizî, *Sünen*, c.IX, s.55, no:2439; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.I, s.75, no:65; Neseî, *Sünen*, c.XV, s.214, no:4930; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.272, no:13901; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VII, s.500, no:11125; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VI, s.534, no:11747; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.VIII, s.167, no:8292; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.354, no:1174; Tayâlisî, *Müsned*, c.I, s.268, no:2004; Dârimî, *Sünen*, c.II, s.397, no:2740; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.V, s.327, no:2950; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.41, no:96; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XVI, s.491, no:17362.

etmiş olmaz; kendisi için, kendi nefsi için sevdiği şeyi din kardeşi, müslüman kardeşi için de sevmedikçe, temenni etmedikçe mü'min olmaz.” Burada “mü'min olmaz” demek, “Kâfir kalır, imansız kalır.” mânasında değil; sağlam imanlı olmaz, tam imanlı olmaz. Çünkü imana yakışan, mü'minlikten dolayı mü'min kardeşlerine sevgi göstermektir ve onlar için hayırlar temenni etmektir.

Kendisi için ne istiyorsa... Kendisi için baklava ister, börek ister, rahat ister, bol para ister, kazanç ister, sıhhat ister, âfiyet ister, itibar ister, huzur ve saadet ister, dünyada âhirette mutluluk ister... Bunları kardeşi için de temenni edecek. “—Rabbenâ, hep bana...” dedikleri gibi olmayacak. Nalıncı keseri gibi, sadece bir tarafa yontarak... Keser böyle vurdukça, daima kendi tarafına doğru yontuyor. Onun için nalıncı keserine benzetmişler. Öyle olmayacak. Müslüman başkalarını düşünecek. Başka müslüman kardeşlerini düşünecek. Başka müslüman kardeşlerinin iyiliğini isteyecek. Onlara güzel şeyler temenni edecek.

Elinden geliyorsa verecek. Elinden geliyorsa güzel şeylere ermesine yardımcı olacak. Elinden geliyorsa kendisi fedakârlık yapacak. Yemeyecek, yedirecek; giymeyecek, giydirecek; kendisi sıkıntıya düşecek, onu kurtaracak; kendisi huzursuz olacak, onu mutlu edecek. İslâm kardeşliği bu!

Ama biz yapamıyoruz. Bizim İslâm ile ilgili bilgilerimiz az. İslâm'ı anamızdan, babamızdan gördük, biraz da bu diyara gelince anladık ki;

baktık her taraf ibadethane dolu, kilise dolu, biz de dinimizin icabını yapalım. Dindarlık... Başka milletlerden onu gördük. Allah'a ibadet ediyorlar. İslâmiyet'i biraz biliyoruz ama tam bilmiyoruz.

Tam bilmek gerektiği zaman, hadisleri okumak lazım, muhterem kardeşlerim! Peygamber Efendimiz'in hayatını okumak lazım, sözlerini okumak lazım ki, bakalım Peygamber Efendimiz dini nasıl yaşamış, bize nasıl anlatmış. Neleri tavsiye etmiş, neleri yapmamızı istemiş?

Bakın bugün ilk okuduğum hadis-i şerif derhal bize İslâm'ın ne kadar yüksek, ne kadar derin, ne kadar engin bir sevgi, saygı, bağlılık, fedakârlık dini olduğunu gösteriyor. Ölçü veriyor:

“—Kendi canın için istediğin şeyi kardeşin için de istemedikçe , iyi müslüman olamazsın!” diyor İsteyebiliyor musun? Şöyle komşularını düşün, arkadaşlarını düşün, çevreni düşün, yakınlarını düşün... Onların da iyiliğini isteyebiliyor musun? Yoksa:

“—Gebersin kerata! Ne olursa olsun! Yok olsun, toz olsun, duman olsun!” mu diyorsun?”

Yoksa onlardan bir şeyler kopartıp, onları istismar edip, onları ezerek, onların aleyhine mi çalışıyorsun?

Bazılarına “parazit” diyoruz, “asalak” diyoruz. Mesela ökse otu ağacın üst dalında bir küçük yarık bulmuş. Gelmiş, oraya yerleşmiş, kökünü ağacın damarları arasına sokmuş. Ağacın öz suyunu emiyor, ağacı kurutuyor.

Görüyorsun, ceviz ağacı... Çok güzel bir ceviz ağacıymış. Çok kocamanmış. Kalın gövdesi varmış. Ama bakıyorsun, kurumuş. Neden kurudu? Bakıyorsun dallarının orasında, orasında bir yeşillikler var. Ökse otu, böyle kalın yapraklı bir ot. Hayret. Gelmiş oraya, konmuş; bunun kanını, iliğini kemirmiş, sömürmüş, ağacı kurutmuş.

Müslüman kendi elinin emeğiyle geçinecek. Kimseyi istismar etmeyecek. Hakkı olmayan şeyi almayacak. Hakkına razı olacak. Haksız yere, aldatarak, kandırarak kazanç elde etmeyecek. Ve karşısındaki şahsı sevecek. Karşısındaki şahıs için iyi temennilerde bulunacak.

Adamın birisi dağdan odun getirirmiş. Hikâye kitaplarında yazıyor ama birçok insanın durumu budur, biliyoruz. Mâlum, insanın bineği olmadığı zaman, taşıyacak hayvanı olmadığı zaman, eskiler odunu ipin üstüne dizip ipi alırlar, odunu sırtlarında taşırlardı. Bir demet, yapabildiği kadar, bir kucak odunu iple sırtında taşırlardı.

Tabii o odun taşınırken, bir taraftan yürüyüp sallandıkça sırtını acıtırmış. Adamın sırtı yara olmuş. Yana yakıla:

“—Yâ Rabbi! Sen bana bir binek hayvanı nasip eyle! Bir merkep nasip eyle. Yâ Rabbi, şu hayvanlardan bir tanesi de benim olsun. Bak, komşularımız var. İşte onlar böyle bu yükleri de hayvanlarıyla taşıyorlar. Ne rahat ediyorlar! Ne konforlu hayat! Benim de olsun...” diye temenni ediyor.

Bu arada biz de kendimizi düşünürüm, muhterem kardeşlerim. Ne odun derdimiz var, ne kömür derdimiz var. Elhamdü lillâh, öteki insanlardan ne kadar rahat durumdayız. Memleketimizdeki insanlardan ne kadar rahat durumdayız. Memleketimizde havalar nasıl çatır çatır soğuk olur; Sivas'ta, Kayseri'de, Erzurum'da eksi 30 derece... Artık yapacak şey bulamazlar, ne yapacaklarını şaşırırlar zavallılar! Su nerede, sıcaklık nerede, öyle aylarca vakitleri geçer. Bak, insanlar eskiden bir merkebinin olmasını konfor sayıyormuş.

Fıkraya devam edelim. Böyle yana yakıla dua ediyor:

“—Yâ Rabbi, sen bana bir merkep nasip eyle de bu odunlarımı onunla taşıyayım! Konforlu olsun. Artık sırtım şu odun yükünden kurtulsun.” diye dua edermiş.

Bir gece rüya görmüş. Rüyasında demişler ki:

“—Tamam, Allah senin dualarını kabul edecek. Sana bir merkep bağışlayacak. Ama şartı var.”

“—Nedir o şart?”

“—Komşuya da dua edeceksin. ‘Yâ Rabbi, komşumun iki tane eşiği olsun, bana da bir tane olsun.’ Diye komşuya da dua edeceksin, komşunun da olmasını isteyeceksin. Ondan sonra Allah sana verecek.” diye rüyada öyle bildirmişler.

Rüyada pürhiddet itiraz etmiş: “Aman aman! İstemem!” demiş. “Ben sırtımda odun taşımaya razıyım. Zaten komşunun bir tane eşiği

olduğunu hazmedemiyorum, bir tane daha olursa hasedimden çatlarım. Aman aman!” demiş.

İnsanın zihniyeti böyle olursa olmaz. Allah haset edeni, başkalarının iyiliğini istemeyeni sevmiyor. Ve gerçek mü'minlik, bizim yaşadığımız mü'minlikten biraz daha ileri, biraz daha yüksek, biraz daha derin bir şey. Biz şimdi sadece namaz kıldık mı kendimizi iyi bir müslüman sayıyoruz. Ama şu ölçü daha hassas, daha kibar, daha zarif bir ölçüdür: Kendisi için istediğini, kendi canı için temenni ettiğini müslüman kardeşi için de temenni edecek.

b. Üç Günden Fazla Küslük Haram

Bir hadis-i şerif daha söyleyeyim:²

لَا يَحِلُّ لِمُسْلِمٍ أَنْ يَهْجُرَ أَخَاهُ فَوْقَ ثَلَاثَةِ أَيَّامٍ
يَلْتَقِيَانِ فَيُعْرِضُ هَذَا وَيُعْرِضُ هَذَا وَخَيْرُهُمَا
الَّذِي يَبْدَأُ بِالسَّلَامِ

(حم.ق.د.ت. عن أبي أيوب)

(Lâ yahillu li-müslimin en yahcüra ehâhu fevka selâseti eyyâmîn, yeltakıyâni feyu'ridu hâzâ,

² Buhârî, *Sahîh*, c.XIX, s.253, no:5768; Müslim, *Sahîh*, c.XII, s.417. no:4643; Tirmizî, *Sünen*, c.VII, s.174, no:1855; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.XIII, s.67, no:4265; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.416, no:23575; Buhârî, *Edebü'l-Müfred*, c.I, s.147, no:406; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.IV, s.144, no:3951; Beyhakî, *Şuabü'l- İman*, c.V, s.269, no:6618; Ebû Eyyûb el-Ensârî RA'dan.

ve yu'ridu hâzâ, ve hayrühümâ ellezî yebdeü bi's-selâm) Ebû Dâvud isimli hadis alimi Rh.A rivayet etmiş. Mühim bir hadis-i şerif. Yine bizim için böyle bir dinî ölçü veriyor. Peygamber Efendimiz diyor ki; (*Lâ yahillu*) “Helâl olmaz. (*Li-müslimin*) Kişiye, adama helâl olmaz.” Helal olmayan ne? (*En yahcüra ehâhu fevka selâseti eyyâmin*) “Müslüman din kardeşine üç günden fazla dargın durması ve ondan uzak kalması, kaçması, yüz çevirmesi helal olmaz.”

Dikkat edilirse burada (*en yahcüra*) diye geçiyor, muhterem kardeşlerim. Bunda da incelik vardır muhakkak. Peygamber Efendimiz her sözünü tartarak, ölçerek söyleyen bir kimsedir. Bak, “darılan” demiyor, “üç gün uzak duran” diyor. Hicret etmek filinden gelmiş. Bir yerden bir yere gitmeye “hicret” deniliyor. (*En yahcüra ehâhu fevka selâseti eyyâmin*) “Kardeşinden üç günden fazla hicret etmesi câiz olmaz.” diyor. Yani uzak durması caiz olmaz. Darılmak değil, uzak durması bile câiz olmuyor!

“—Barıştım, tamam. Hocamın hatırı için barıştım. Tamam, ben seninle barıştık.”

Ama yine uzak duruyorsa, yine olmaz. Yakın olacak. Yine hicret ederse, yine uzak durursa... Peygamber Efendimiz Mekke'deydi, Medine-i Münevvere'ye hicret etti. Mesafe uzun. Yine mesafeli durursa olmaz. Kaynaşacak.

Pabucun altını yapıştırmak için yapıştırıcıyı sürüyorsun bu tarafa, bu tarafa sürüyorsun, yapıştırıyorsun, yapışmıyor. Olmaz. “Yapıştırıcı sürdüm, ne yapayım?” Ne yaparsan yap. Olmadı

işte. Yapışmayınca olmadı. Bu pabucun sağlam kullanılması için bu sürdüğün yerin yapışması lazımdı. Yapışmayınca olmadı.

Mü'minin mü'mine, müslümanın müslüman kardeşine üç günden ziyade uzak durması câiz olmuyor. “Barıştık” deyip de zâhiri kurtarıp kenarda durmayacak; kaynaşacak.

(*Yeltakıyâni*) “Karşı karşıya gelirler. (*Feyu’ridu hâzâ*)”O yüzünü çevirir. (*Ve yu’ridu hâzâ*) “Öteki de yüzünü başka tarafa çevirir.” Böyle başlarını çevirirler. Birbirlerinin yüzlerine bile bakmıyorlar. Doğru değil, Allah’ın sevmediği bir durum.

(*Ve hayruhümâ*) “Bu iki kişiden en hayırlısı, daha hayırlısı.” (*Ellezî yebdeü bi’s-selâmi*) “İlk önce nefsini ezip kendine hâkim olup izzet-i nefsini kırıp ‘*Es-selâmü aleyküm!*’ diye karşı tarafa selam verendir.”

En hayırlısı odur. Çirkin durumdan ilk çıkma hamlesini o yapmış olur. O çevirir başını, bu çevirir başını, dargınlık devam eder. Dargınlığı devam ettirmeyip de ‘*Es-selâmü aleyküm!*’ diyen kazanıyor. Çok feyz alıyor.

İşte İslâmî ölçü bu! İşte müslümanların durumu bu! Ondan sonra da buyur, şimdiki müslümanların genel durumuna bak! Şimdiki müslüman devletlerin genel durumuna bak! Buraya bir gazeteden yazarlar röportaj yapmaya gelmişler. Bizim müslüman kardeşimize sormuşlar:

“–İran’la Irak’ın durumuna ne dersiniz?”
Yani “Müslümanlar hep birbirleriyle kavga

ediyorlar...” demek istiyorlar.

O da demiş ki:

“—O konuyu kapatın, o konuyu açmayın. O konu bizimle ilgili değil.”

Doğru değil. O konu bizimle ilgili! O konu bizim can damarımız, önemli bir konu. Ama onun cevabı şöyle:

“—Bu harbi biz çıkarmadık, İslâm çıkartmadı. Bu harbi çıkaran emperyalizm! Ortadoğu’da oyunları olan, Ortadoğu’da menfaatleri olan, Ortadoğu’da çevireceği dolapları olanlar çıkarttı. Bunu biz çıkartmadık, faturasını niye bize yüklüyorsunuz?”

Ezilen biziz, faturası da bize geliyor!

Bu taraftan kurşun atılıyor, bu kardeşimiz ölüyor; adı Ahmet, Mehmet, Hasan, Hüseyin. Yanına gidiyorsun, hastanede ziyaret ediyorsun. Ben İran’da ziyaret ettim; Türk! 16 milyon Türk var. Türklük meselesi değil; ama kardeş, müslüman.

“—*Eşhedü en lâ ilâhe illa’llah, ve eşhedü enne muhammeden abdühû ve rasûlühû.*” diyor.

Öbür tarafa gidiyorsun, onda da Türk olan var. Bu tarafta da Arap olan var, öbür tarafta da Arap olan var. Bir şehre gittik, Irak bombalar yağdırmış. Baktık ahali Arap; giyimi, kuşamı, konuşması, lisanı Arap! Arap... Iraklı, Arap kardeşlerini bombalamış! Bu da bu tarafa saldırıyor. O bölgede, o tarafta da Arap var, bu tarafta da Arap var. Yukarıki bölgede, bu tarafta da Kürt var, öbür tarafta da Kürt var.

Daha yukarıki bölgede, bu tarafta da Türk var, bu tarafta da Türk var. Kardeş! Birbirlerine kurşunu attıran İslâm değil. Bak, İslâm ne diyor? İslâm diyor ki:

“—Müslümanın müslümana üç günden ziyade uzak durması câiz değil! Hicret etmesi, uzakta durması câiz değil! Darılması hiç câiz değil! Kalbi temiz olacak.”

Bu sabah şöyle bir tefsir kitabını açayım dedim. Açtım, Tevbe Sûresi geldi:

وَهُمْ بَدَأُواكُمْ أَوَّلَ مَرَّةٍ

(التوبة: ١٣)

(*Ve hüm bedeûküm evvele merretin*) [Savaşı önce onlar başlattı.] (Tevbe, 9/13)

Harbi, darbı, kavgayı müslümanların dininin gereği diye, müslümanları kötü göstermeye çalışanlara cevap bu âyet-i kerîme...

“—Müslümanlık kılıç dini! Kılıçla yayılmış, hep kavga etmiş.”

Kurân-ı Kerîm diyor ki:

“—Öyle değil! (*Ve hüm bedeûküm evvele merretin*) Savaşı önce müşrikler başlattı, müşrikler açtı bu işi.”

Peygamber Efendimiz masum masum Kâbe-i Müşerrefe’de namaz kılmaya geldiği zaman, onlar tecavüz ettiler. Müslümanlara işkenceyi onlar yaptılar. Müslümanları onlar şehid ettiler. Müslümanlara onlar zarar verdiler. Peygamber Efendimiz’i beldesinden onlar çıkarttılar...

İlk müslümanlarla aralarında yapılan savaş Bedir Harbi'nde bile, muhterem kardeşlerim, kervanlarını kurtarmak için sefere çıktılar:

“—Aman kervan müslümanların eline geçmesin, paracıklarımız yanmasın, mallarımız yağmalanmasın!” diye kervanlarını kurtardılar.

Ondan sonra dediler ki:

“—Bu müslümanların canına okumadan eve dönmeyiz.” Kervan kurtuldu, geçti bu tarafa. Savaşı yine onlar çıkarttılar.

Biz böyle kenarda dururken, biz “Allah'ın dinini anlatalım da her şey Allah'ın rızasına uygun olsun.” derken, problemleri başkaları çıkartıyor. Ondan sonra faturası, bakıyorsun, postadan bize geliyor.

“—Şu kadar parayı öde!”

“—Ya bunu ben yapmadım ki! Başkasının yaptığı şeyin faturasını ne diye ben çekeyim?”

İslâm'da kavga yok, müslüman kardeşine dargınlık yok. Müslüman kardeşiyle barışsa bile, uzak durmak yok. Kaynaşmak var, sevgi var. Hatta ölçü, senin kendi canın için istediğin, temenni ettiğin şeyi müslüman kardeşin için de temenni etmek... Ölçü bu. Hadi bakalım, bu ölçüden kim kaçabilir? Allah herkesin gönlünü, kalbini biliyor. Sen kendin için ne istiyorsan, arkadaşın, kardeşin için de onu isteyeceksin.

Hani bizim büyüklerimiz ne demişler:

“—İğneyi kendine batır, çuvaldızı başkasına batır.”

İğne şu kadardır; üç santim, beş santim, yedi santim... Kullandığın işe göre iğne bu kadardır.

Çuvaldız ne kadardır? Bir karış! Ucu da eğridir. Kocaman bir şey! Çuvala batırdığın zaman ağzını dikmekte kullanılıyor. Sicim geçer arkasından, kalındır yani.

Sen iğneyi kendine bir batır, küçücük iğneye razıyız. Evvela kendine küçüğünü batır, ondan sonra tatlı geldiyse karşı tarafa çuvaldızı batırabilirsin, müsaade ediyoruz. Sonuna kadar batır bakalım. Ama iğneye tahammül edemiyor insan. Onun için, insan ölçüyü kendinden alacak.

“—Bunu bana yapsalar benim hoşuma gider mi?”

Gitmez. O zaman sen de ona yapma!

“—Benim canım şunu istiyor, bunu istiyor.”

O zaman kardeşinin canı da öyle şey istiyordur. Ona da onu yapmaya çalış. Kimse zulme uğramayı istemez. Kimse aldatılmayı istemez. Kimse haksızlığa düşmeyi istemez. O halde aldatmayacaksın, herkesin iyiliğini isteyeceksin.

Bizim büyüklerimiz bu hayatı yaşamışlar, bu imanı taşımışlar. Bizim büyüklerimiz, emin olun, kuşlar için ev yaptırmış, yukarıya küçücük kuşluk yapmış. Nasıl olsa evin çatısının altında bir kırlangıç, bir güvercin, bir serçe gelip çamurdan bir yuva yapacak diye, yorulmasın diye oraya bir kuş yuvası yapmış. Hem de güzel, özene bezene, taştan köşk yapmış. Bakıyorsun, başını yukarıya kaldırıyorsun, eski yapının köşesinde delikli bir şey var. Oyuncak bir ev gibi bir şey var.

Neden? Serçeler yuva yapsın diye. Onu düşünmüş.

Adam parasını vakfetmiş. Diyor ki:

“—Bu parayla göçmen kuş olup da uçamayan ve buralarda kalan kuşlara bakılsın. Leylekler oluyor, ayağı kırılıyor... Bu zavallı kuşlara bakılsın.”

Adam vakıf yapmış, evde hizmetçilik yaparken tabak kıran hizmetçilerin verdikleri zararları ödeme vakfı kurmuş. Dedelerimiz kurmuş bunu.

Neden? Hizmetçi kıymetli tabağı kırdı mı, ev sahibi onu pataklar. “Ah! Benim anadan kalma, babadan kalma, dededen kalma antika tabağımı hakladın! Seni hıznır seni!” Çat, pat, küt, girişir. İşte o olmasın diye hizmetçinin yaptığı zararı onun nâmına ödeyiverecek vakıf kurmuş.

Dedelerimiz elinde çiçekle gezmiş. Fatih Sultan Mehmet’in resmini görüyorsun, başkasının resmini görüyorsun. İtalyan gelmiş, yağlı boya resmini yapmış. Elinde çiçek var. Avrupalı bir seyyah gelmiş de; “Ben bu adamların çiçek sevgisine hayret ediyorum!” diyor. Açın edebiyatı, her taraf karanfiller, güller... Bakın desenlerimize... Evet, bizde resim günahdır. Çünkü tapınmaya kayıyor diye resmi uygun görmemişler. Ama her taraf nefis çiçek desenleriyle, karanfil desenleri ile, gül desenleri ile adını bilmediğimiz çeşit çeşit çiçek desenleriyle doludur.

Dedelerimiz bu hayatı yaşamış. Biz unuttuk. Biz bu imandan uzak kalmışız. Bizler bugün “Müslümanım!” diyoruz. Tabii ki müslümanız, el-hamdü lillâh... “*Lâ ilâhe illallah, Muhammedün*

rasûlüllah” diyoruz. Tamam ama İslâm’ın ince ölçüsüne vurduğumuz zaman ince elekten geçmiyoruz. Kaba elekten geçiyoruz, kalburdan geçiyoruz da, ince elekte takılıyoruz. Aşağıya süzülemiyoruz. Bu kadar ince değiliz.

Onun için, kendi kendimizi tashih etmeliyiz. Bilhassa kalbimizi tashih etmeliyiz.

Kalp nasıl tashih edilir? Basarsın bıçağı, testereyle göğüs kafesini kesersin, kalbi dışarı çıkartırsın, en iyi deterjanı getirirsin, ovuştura ovuştura kalbi yıkarsın, temiz olur.

Olmaz. Kalp böyle temiz olmaz. Kalbin temiz olması için kötü huyların içinden çıkması, gitmesi lazım. Kötü duygularını insanın gönlünden dışarıya atılması lazım. Güzel duyguların insanın kalbine yerleşmesi lazım. İyilik duygusunun, sevgi duygusunun, güzellik duygusunun, merhamet duygusunun yerleşmesi lazım. Peygamber Efendimiz diyor ki;

“Merhamet edenlere rahman olan Allah merhamet eder; merhamet etmeyene Allah da merhamet etmez.”

Merhametli olacağız, acıyacağız. Kuşlara acıyacağız, hayvanlara acıyacağız...

Ben bu İngilizler’in bu Avustralya’daki uygulamalarına bakıyorum. Bizim ahlâk, hadis kitaplarımızda Peygamber Efendimiz’in bize öğretmek istediği şeyler. Hayvanları seviyorlar, koruyorlar. Bu hayvana dokunmak yok, bunu vurmak yok. Korumaya alıyorlar. Hayvan sevgisi, çiçek sevgisi, tabiat sevgisi... Biz bu duyguları kalbimize yerleştireceğiz, kötü duyguları kalbimizden atacağız.

“O tarafları güzel de, öbür tarafları da güzel mi?”

Kötü olan tarafları da var. Kötü olan tarafları da nefislerine esir olmaları, şehvetlerinin esiri olmaları, yanlış itikada sahip olmaları... O tarafı da ayrı tabii.

Onun için, Rabbimiz bize güzel iman nasip eylesin... Salih amel nasip eylesin... Birlik ve beraberlik içinde Allah’a güzel

kulluk etmemizi nasip eylesin...

c. Şaka da Olsa Yalanı Terk Edin!

Bir hadis-i şerif daha okuyacağım, buyurun bir ölçü daha:³

لَا يُؤْمِنُ الْعَبْدُ الْإِيمَانَ كُلَّهُ حَتَّى يَتْرُكَ الْكُذِبَ
فِي الْمُزَاحَةِ وَيَتْرُكَ الْمِرَاءَ وَإِنْ كَانَ صَادِقًا

(حم. طس. عن أبي هريرة)

(Lâ yü'minü'l-abdü'l-îmâne küllehû, hattâ yetrüke'l-kezibe fi'lmüzâhati) “Mü'min imanına tam mânası ile sahip olmuş olamaz, yalanı şaka bile olsa terk etmedikçe... Şakadan yalanı bile terk etmedikçe tam, sağlam mü'min olmaz.”

Biz çocuğa diyoruz ki:

³ Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.364, no:8751; Taberânî, *Mu'cemü'lEvsat*, c.V, s.208, no:5103; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.I, s.272, no:325; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.624, no:8229; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.143, no:2050; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XVI, s.493, no:17368.

“—Gel yavrum, şunu al.” diyoruz.

Çocuk ıhlaya ıhlaya, emekleye emekleye yanımıza geliyor. “Seni yaramaz!” diyoruz, kucağımıza alıyoruz, bunu vermiyoruz.

Yalan! Madem vermeyecektin, niye “Al bunu!” dedin. Onu yalan söze küçükten alıştıırıyoruz. Demek ki bir şeyi vereceğim dersin ama vermeyebilirsin diye, onun zihnine biz öğretiyoruz.

Kapıya birisi geliyor; tak tak tak vuruyor. Çocuk çıkıyor, çocuğa:

“—Aman, ‘Babam evde yok.’ de!”

Çocuk yalana alışıyor. Ondan sonra senin karşında yalanı kıvırttıırırsa hiç ona kabahati bulma; ona sen öğrettin! Telefonda ve sairede: “‘Babam evde yok.’ de.” diyen sen değil misin? O halde yalanı sen öğretmiş oluyorsun.

Müslüman, şaka ile bile olsa yalan yapmayacak.

Peygamber Efendimiz mizah etmez miymiş, latife yapmaz mıymış? Yaparmış. Tatlı latifeler yaptığı olmuş. Mesela akrabasından evine gelmiş ihtiyar bir kadına diyor ki;

“—Yaşlılar cennete girmeyecek.”

Kadın biraz üzölmeye kalkışınca diyor ki;

“—Genç olarak girecek.”

Öyle kamburuyla, romatizması ile, ağrısıyla, sızısıyla girecek değil. Genç olarak girecek. Allah gençleştirecek. Orada hiç üzüntü yok, sıkıntı yok.

Birisine demiş ki: “—Senin gözünde ak var.” O da:

“—Aman yâ Rasûlallah!” diye telaşlanmış.

“—Canım herkesin gözünde ak olmaz mı? Bir akı var, bir karası var. Normal.” demiş.

Yalan değil. Yalan olmayacak. Bu hadis-i şerifte ne bildiriliyor?

“—İnsan, şaka bile olsa yalanı terk etmedikçe hakiki müslüman olmaz.”

Demek ki biz şaka yaparken bile doğru şaka yapacağız, yalan şaka yapmayacağız. Yalan üzerine kurulmuş şaka yapmayacağız. Mizah bile...

“—Şaka yaptım!”

Şaka yaptın ama yalan söyledin!

Bazen de “nokta nokta şaka” diyoruz. Bir şaka yapıyor adam, yüreği ağzına geliyor. Adam hastanelik olacak! “Şaka yaptım!” Ya böyle şaka mı olur? Allah seni ıslah eylesin!

Şakanın İslâmî olanı; yalan yanlış olmayanı, doğru olanıdır.

Sonra bakın nu buyrulmuş:

وَيَتْرُكَ الْمِرَاءَ وَإِنْ كَانَ صَادِقًا

(*Ve yetrüke'l-mirâe, ve in kâne sâdıkan*)

“Doğru bile olsa, haklı bile olsa münakaşayı terk etmedikçe...”

İki kişi karşılıklı dikiliyorlar. Birisi:

“–řu řöyledir!” diyor.

Ötekisi;

“–Hayır, öyle deęildir, böyle!”

“–Hayır, öyledir!”

“–Hayır, böyledir!”

Neredeyse birbirlerine girecekler. Ne olacak? Peygamber Efendimiz diyor ki:

“–Haklı bile olsa münakařadan geri çekilecek. Çekilemedikçe has müslüman olamaz, iyi mü'min olamaz.”

Halbuki biz münakaşayı sonuna kadar götürürüz. Hatta bazen silahlar konuşur. Önce yumruklar konuşur, yetmezse silahlar konuşur. Silahların konuşmasını, nasıl olduğunu biliyorsunuz. Ne neticelere varıyor.

Doęrusu biz, bu “iman” dediğimiz şeyin bunlarla alakalı olduğunu bilmiyorduk. şaka yaparken bile yalan söylemememizin, münakaşa büyümesin diye, haklıysa bile, “Pekiye pekiyi” deyip münakaşadan vazgeçmemizin, kardeşi için de kendi canına temenni ettiği şeyi temenni etmenin imanın gereği olduğunu bilmiyorduk.

Nereden öğreniyoruz? İşte bu mübarek hadis-i şeriflerden! Bunlar inci gibi, elmas gibi, mercan gibi! Bunları okudukça öğreniyoruz. Bunları okuyup belleyip de buna göre hareket ettikçe iyi müslüman oluyoruz, kâmil müslüman oluyoruz, affedici müslüman oluyoruz, sevimli müslüman oluyoruz, sevgili müslüman oluyoruz, Allah'ın

has kulu oluyoruz. Derecemiz yükseliyor, mâneviyâtımız açılıyor, kalp gözümüz açılıyor. Allah bizleri nice hayırlara, nimetlere mazhar eyliyor.

Muhterem kardeşlerim!

Onun için, bu işlerin imanın birer parçası ve gereği olduğunu bilelim. İmanımızı yakamıza takılan bir rozet gibi göstermelik veya sırtımıza alınan bir ceket gibi giyilen çıkartılan bir şey gibi üstümüzde tutmayalım. İman, bizim ahlâkımıza tesir etsin. İman, bizim düşüncelerimize hâkim olsun. İman, bizim yaşayışımızda görünsün. İman, bizim ahlâkımızda parıldasın. “İşte imanlının ahlâkı budur! İşte müslüman böyle olur!” denilsin. Dışarıdan bakan insan; “İşte has müslüman!” desin.

Suudi Arabistan’da bir gürültü, bir patırtı olmuş. Bizim arkadaşlardan bir tanesi hemen inmiş arabadan:

“—Sen şurada dur, sen şuradan gel, sen şuradan kıvırttır.”

Trafiğin tıkanıklığını, anında çözmüş. Orada bir yaşlı adam varmış, diğerine söylüyormuş:

“—İşte bu Türkler böyledir! Maşaallah! Problemi çözerler.” diyormuş.

Çünkü adam inad ediyor, “Ben buradan geçeceğim!” diyor. Böyle birazcık bir boşluk buldu mu, Arap cesur, bir adım daha attırıyor arabasını. Buradaki de bir adım attırıyor. O bir adım gitse çamurluğu sürtecek; bu bir adım gitse, tamponu dayanmış:

“–Sen geri git.” diyor. “–Gitmem, sen git!” diyor.

Haydi buyur, ayıkla pirincin taşını...

Bizimki hemen araya girip müdahale etmiş. Cihana böyle güzel ahlâk nümunesi olmuşlar.

İman, ahlâkımızda görülecek. Kılığımızda, kıyafetimizde, bakışımızda, yürüyüşümüzde görülecek. İman bu.

Allah-u Teâlâ Hazretleri cümlemizi kâmil imanlı eylesin... Güzel ahlâklı eylesin... Kendisinin has kulu eylesin... Peygamberimiz’in hak ümmeti eylesin... Hayırlı ömür sürüp, hayırlı kul olarak yaşayıp, huzuruna sevdiği razı olduğu kul olarak çıkmayı sizlere ve bizlere nasib ve müyesser eylesin...

Şu mübarek cuma hürmetine, okunan ezan hürmetine, Kur’ân- ı Kerîm hürmetine, giden Şa’ban hürmetine, gelen Ramazan hürmetine...

Ve bi-hürmeti esrârı sûreti’l-fâtihah!

Prof. Dr. Mahmud Es’ad COŞAN

16. 04. 1988 - Avustralya

[Bütün GURBET SOHBETLERİ’ne PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

SERVER
Kürsü